

Vse spise, v oceno poslane knjige itd. ie pošiljati na uredništvo — naročnino, reklamacije in vse administrativne stvari pa na upravništvo v Ljubljani, Učiteljska tiskarna, Frančiškanska ul. 6/1. Vse pošiljate je pošiljati franko. Reklamacije so proste poštnine. Rokopisov ne vračamo. Telefon uredn. 312.

UČITELJSKI TOVARIS

Glasi Udruženja Jugosl. Učiteljstva - Poverništvo Ljubljana

Izhaja vsak četrtek. Naročnina znaša za neorganizirane 40 Din, za inozem. 60 Din. Posamezna šte. 1 Din. Članstvo „Pov. UJU — Ljubljana“ ima s članrino že plačano naročnino za list. Za oglase in reklamne notice vseh vrst je plačati po 2 Din od petih vrst. Inzeratni davek posebej. Pošt. ček. ur. 11.197.

Učiteljstvo in pragmatika.

Ljubljana, 13. sept.

Dobili smo zakon o državnih činovnikih, ki je temelj ureditve našega pravnega in materialnega stanja. Še šolski zakon, in imeli bomo vsaj eno podlago, na kateri se bomo nekoliko bolj urejeno gibalji kakor dosedaj.

Zakon prinaša »Uradni list« z dne 12. t. m., v kratkem ga prinesejo književne založbe v posebnih izdajah kot brošure, toda s tem zakon še vedno ni zakon, kajti po členu 11. je še dva meseca časa, da se uradništvo porazdeli po grupah položajnih plač. Narodni skupščini se mora v jesenskem zasedanju za leto 1923/24. predložiti šele uredba za porazdelitev uradništva po položajnih plačah. Člen 225. gre pa celo tako daleč, da govori: Ko se izda v dveh mesecih uredba, določena v členu 11. tega zakona, se izvrši najkasneje v treh mesecih potem razvrstitev državnih uslužbencev na podstavi tega zakona in te uredbe.

Torej kar pet mesecev — kar nas dela precej pesimistične!

Ne odrekamo pa, da se da z dobro voljo stvar prav na kratko urediti in izvesti. Zakon o draginskih dokladah, ki ga predvideva člen 46. nam prinese tudi še lahko marsikatero presenečenje, tako da je zaman danes računati — koliko bomo na boljšem! Tudi nam dnevne razmere sproti križajo naše račune.

Je pa še specialnih razmišljanj ob uveljavljanju tega zakona.

Dvomljiva je še uvrstitev strokovnega, meščansko-šolskega učiteljstva. V pošteb bi prišel člen 7., po katerem bi imeli 10% povišek rednih prejemkov izven doklade za otroke, ali pa člen 40., po katerem bi odredil ministrski svet sporazumno s finančnim odborom narodne skupščine posebne doklade na plačo.

Uvrstitev zabavil in učiteljic ženskih ročnih del brez uredbe iz zakona ni razvidna.

Služba je 3 leta začasna — pripravljajna, potem pomožna in za tem glavna. V začasno službo se ne vsteje rok pri vojski in bolezenski dopust preko šest mesecev v začasnem svojstvu.

Naturalno stanovanje se odšteje od stanarine. Doklada za otroke pripada samo enem članu. Upokojenca se povrnejo selilni stroški, če se preseli po polnih službenih letih ob upokojitvi v drugi kraj.

Napredovanje v stroki predpišejo posebne odredbe; enako izidejo posebne uredbe, če se popolnjujejo mesta z natečajji ali drugače.

Državni uradniki se smejo premeščati na izpraznjena mesta tudi brez svoje volje, toda po neizogibni službeni potrebi. Odredbe o premeščanju ne veljajo za uslužbence, ki jim je s specialnimi zakoni zajamčena nepremestnost.

Nastavniki vseh šol se ne ocenjujejo po predpisih uradniškega zakona.

Sorodniki do 4. kolena ne smejo biti v neposrednem službenem razmerju, izven onih strok, pri katerih je to po zakonu dopustno.

Prejemki za napredovanje se štejejo do polovice meseca od 1. istega meseca, če pade rok v drugo polovico pa od 1. naslednjega meseca.

Bolezniški dopust traja le eno leto, potem se uslužbenec upokoji, če ima dovolj let za pokojnino. Preglede za dopust in upokojitve izvrše državni zdravniki; stroške za nagrade trpi stranka, ki zahteva pregled. Zdravniške nagrade se urede s pravilnikom. Državni uslužbenci, upokojeni in rodbine imajo v državnih bolnicah pravico do brezplačnega zdravljenja.

Vojaške vaje in služba v vojski med vojno se neokrnjeno glede pravic vstejejo v službena leta, pokojnino in napredovanje.

Pogrebina znaša enomesečne redne prejemke; žena ali otroci dobe dvomesečne redne prejemke poleg tega, če nimajo drugih dohodkov.

Uslužbenec s 65 ali celo 60 leti se upokoji.

V krajih, kjer so življenjske razmere posebno težavne, se šteje v pokojnino 8 mesecev za celo leto. Katere krajine so to, določa ministrski svet. Za Južno Srbijo so še posebne določbe.

Pravico do osebne pokojnine se dobi z 10 službenimi leti. Službena doba je 35 let, a tudi manj, če je to določeno s specialnim zakonom. Pokojnina znaša pri 10 službenih letih 50%, za vsako nadaljno polovico leta po 1% več.

Upokojenca, ki niso dosegli še polnih službenih let, se upokojijo še po starih zakonih za dobo treh let, le oni, ki imajo polno službeno dobo se upokoje tudi med to dobo po novem uradniškem zakonu.

O disciplinarnih predpisih več posebej ob priliki.

Učitelji, ki niso smeli biti po dosedanjih zakonih nepremeščeni, ne odpravljani iz službe, se ne postavljajo na razpoložene in ostanejo nadalje na svojih mestih.

Zakon je stopil v veljavo s 1. septembrom; prejemki po tem zakonu pa veljajo od 1. oktobra. —k.

LISTEK.

H. DRUZOVIČ:

Reformne težnje glede šolskega pevskega pouka.

(Konec.)

Iz omenjenih členov učnega načrta za srednje šole je videti, da so se upoštevala moderna stremjenja glede umetniškega pouka, ter enakopravnosti umetniških predmetov z znanstvenimi. O nadaljnji usodi tega načrta še poročča zgoraj omenjena publikacija (Gl. prof. dr. II., št. 4) sledeče: Kad se u odboru Glavnog prosvjetnog savjeta odlučivalo, hoče li biti profesora umjetnosti (crtanja i glazbe), kod glasanja su se glasovi raspodelili 5 — 5. Nato je predsedatelj odlučio, da ih ne bude. Ta pojava je upravo nepojmljiva u današnjem vijeku; kod kulturnih pitanja obično se predsjednik odlučio za ono, što je naprednije, kulturnije i potpunije. (Upamo, da v tem oziru še ni izgovorjena zadnja beseda).

V članku: Muzičko obrazovanje u našim školama (Glasnik II., 12) predlaga prof. A. Jaksimović sledeče:

Na srednji školi treba je, da je pevanje obvezan predmet od I.—VI. razreda zaključno. V VII.—VIII. razredu neobvezno. Sviranje na vijolini se smatra kot predmet muzičke nastave u srednjoj školi. U učiteljskih školah se uči: a) notno pevanje, b) cerkveno pevanje in c) sviranje na vijolini. (Tukaj bo treba zadržati našemu neobveznemu klavirskemu pouku nadaljnji obstoj. Učitelj potrebuje krvavo nekaj znanja v igranju na klavirju pri vodstvu pevskih zborov, pri šolskih prireditvah i. dr. Tudi glede formalne muzikalne izobrazbe je klavir neprecenljive vrednosti).

2. Meščanske in osnovne šole.

Radojevičev »Načrt zakona o osnovnih in meščanskih šolah« kaže velik korak v smeri — nazaj. Avtor niti ni poučen o sodobnih stremjenjih glede umetniškega pouka, niti ne pozna stvarne razporedbe naučnih predmetov. V tem oziru ga sestavljatelj srednješolskega načrta daleko nadkriljujejo. Kje ste že kaj takega našli, da figurira petje v vrsti učnih predmetov za strojepisjem, za stenografijo in za ročnimi deli? To nikakor ni stranskega pomena in če izvira iz neznanja — no, potem je pač vsaka beseda odveč. Svetoval bi v kratek pregled Reinova o bro-

IVAN DIMNIK:

Kulturno delovanje naših okrajnih učiteljskih društev.

Pričela se je sezija zborovanj in s tem delovanja naših okrajnih učiteljskih društev.

Poleg organizacijskih in administrativnih nalog imajo naša društva važen kulturni pomen in nalogo.

Kulturna naloga naših okrajnih društev se ima razvijati v dveh pravcih, in sicer na znotraj med člani in na zunaj, na polju narodnega prosvetovanja, med nečlani, t. j. med mladino in narodom v najširše plasti.

Med člani se vrši v prvi vrsti v smeri samoizobraževalnega ali nadaljnega izobraževalnega delovanja, kar vrše društva s prirejanjem sistematičnih počitniških socialno-izobraževalnih tečajev, z navajanjem članstva za pravilno izražbo okrajnih in lokalnih učiteljskih knjižnic, s širjenjem stanovskega tiska med članstvom in s prirejanjem predavanj ob priliki društvenih zborovanj.

In prav teh, zadnjih, predavanj se hočem dotakniti danes.

Sistematični socialno - izobraževalni tečajji so za danes radi tehniških in gospodarskih težkoč za nas samo še ideal; okrajne učiteljske knjižnice, kakor lokalne učiteljske knjižnice nimajo sistematike niti glede enotne nabave knjig in notranjega izpopolnjevanja, niti glede pravilne in dobre izrabe s strani večine učiteljstva — kar nam izpričujejo statistični podatki okrajnih šolskih nadzornikov; naš stanovski tisk se še pre malo od prevelike večine čita, kljub obvezni naročitvi.

Preglejmo, kako je s predavanji pri okrajnih učiteljskih društvih ob priliki zborovanj!

Ako bi bila ta predavanja sistematično urejena, bi vsaj delno lahko nadomeščala počitniške socialno-izobraževalne tečaje.

V pretekli seziji nam statistika izkazuje sledečo sliko glede predavanj:

Predavanja so se vršila pri sledečih društvih: 1. Maribor (dr. učiteljic) (2), 2. Radovljica (4), 3. Ljubljana (mesto) (7), 4. Kranj (4), 5. Logatec (4), 6. Maribor (mesto) (3) 7. Prekmurje (1), 8. Gornji grad (1), 9. Kamnik (3), 10. Ormož (2), 11. Mežica (3), 12. Sv. Lenart (6), 13. Marnberg (3), 14. Savinjsko (3), 15. Maribor (okol.) (3), 16. Ptuj (5), 17. Konjice (4), 18. Celje (7), 19. Novo mesto (2), 20. Ljubljana (dr. učiteljic) (2), 21. Slovenjgradec (3), 22. Krško (2), 23. Belokranjsko (4), 24. Šoštanj (1), 25. Ljutomer (5), 26. Tržiški krožek (2),

27. Kozje (1), 28. Ljubljana (okolica) (1), 29. Šmarje (1), 30. Cerknica (1), 31. Laško (2), 32. Dol. Lendava (1), 33. Brežice-Sevnica (2).

Teme predavanj so bile sledeče: 1. Socialno delo učiteljice, 2. O risanju v osnovni šoli, 3. Potovanje po Bosni in Hercegovini, 4. Podrobni učni načrt prof. Jedlička, 5. Zgodovina škofjeloške šole, 6. Šolski voditelj, 7. Srbsko pesništvo, 8. Zakaj ne dosežemo zakonitih učnih in vzgojnih uspehov? 9. Domoljubje, 10. Postanek in razvoj družabnega reda, 11. Protestantka doba in šolstvo v Sloveniji, 12. Duhovna organizacija učiteljstva, 13. Nadaljna izobrazba potom pedagoških krožkov, 14. Praktično vrtnarstvo, 15. Stališče o šolsko reformnih vprašanjih, 16. Eksperimentalna pedagogika, 17. Kulturne institucije v Čehoslovaški, 18. Risanje kot jezik, 19. Čitanje v osnovni šoli, 20. Ibsen in njegova dela, 21. Mariborski okraj iz geološkega stališča, 22. Protituberkulozna liga, 23. Vrline Tyrševoga telovadnega sestava, 24. Pri mojih malih, 25. Združevanje nazornosti s sugestijo in posebljevanjem za dosego dobrih učnih uspehov, 26. Šolsko vrtnarstvo v obče, 27. Neomejenost svetovnega prostora, 28. Razvoj srbske književnosti, 29. Slovenski učitelj v Cantarju, 30. Izgovorjava »I« za »V«, 31. Vzgojajmo novu generacijo, 32. O telesni vzgoji, 33. Početna obuka srp.-hrv. jezika v osn. školi, 34. Razvoj slovenske drame, 35. Izgovorjava trdega »I«, 36. Pouk srbohrvaščine, 37. Pasja steklina, 38. Podrobni učni načrt za rokotvorni pouk, 39. Šolski odri in mladinske igre, 40. Dr. Vil. Foersterjeva seksualna pedagogika, 41. Kaj zahteva meščanska šola ob prestopu iz ljudske šole? 42. Duhovniško poizkusi, 43. K reformi zgodovinskega pouka v osnovni šoli, 44. Šolstvo v Rusiji, 45. O Iepopisju, 46. Verskornavna vzgoja mladine doma in v šoli, 47. Bivši kulturni delavci v kozjanskem okraju, 48. Podr. učni načrt za ris. v šrazrednici, 49. Zgodovinski pouk v osn. šoli, 50. Zgodovina Slovenjgradca, 51. Slovica v ljudski šoli, 52. Nadzorstvo otrok v odmorih, 53. Etika kot veda, 54. Samouprava v šoli, 55. Učiteljevo delo, 56. Ustanavljanje mladinskih kmetijskih klubov, 57. Popravljanje zvezkov med in izven uč. časa, 58. Življenje kot najdražje — je najhujši boj — in zahteva najresnejše priprave, 59. Zemljevid Brezna, 60. Srbohrv. književnost, 61. Potovanje po Srbiji, 62. V ruskem ujetništvu, 63.

osobito, če mislimo na glasbeno nadarjenost našega naroda. V Nemčiji se n. pr. giblje ves pokret na didaktičnem polju predvsem v smeri metodiškega raziskovanja, teoretiških dokazovanj in eksperimentov. V Angliji, v Franciji, v Švici i. dr. najdemo spet izvedeno enotnost in edinstvenost pouka, in to v celi državi. Francija ima svoje številčno petje. Anglija svojo tonich — do — metodo in Švica spet številčno petje kot pripravo na notno petje. V Nemčiji se hoče uveljaviti Eitzova tonbesedna metoda, ki uporablja primerneje solmizacijske zloge. In če upoštevamo sedaj naše domače razmere, moramo ugotoviti, da se šele v sedanji dobi javljajo početki sistematskega delovanja na polju šolske pevске didaktike. Sicer pri tem ne smemo prezirati delovanja naših prednikov na tem polju; vendar jim manjka poteze smotnosti. Prvi pokret na polju slovenske pevске didaktike je n. pr. spojen s pedagoškim delovanjem Slomška. Kot pedagoški talent je imel tudi pravo pojmovanje o bistvu pevškega pouka. Zahteval je a) vzbujanje ljubezni do petja ter b) lepo petje. To in nič več zahteva tudi moderna pedagogika. Ko bi se bilo od Slomška započeto delovanje na polju pevске didaktike v njegovem smislu nadaljevalo od istodob-